70. MEKTUP

٧٠- ﴿ اَلْمَكْتُوبُ السَّبْعُونَ اِلَى مَوْلاَنَا عَبْد الْوَاحِد اللاَّهُورِىِّ فِى بَيَانِ اْلاَسْرَارِ وَالْحَقَائِقِ الْمُتَعَلِّقَة بِالْكَعْبَة الْمُعَظَّمَة وَكَمَا اَنَّ فِى اْلاِنْسَانِ اَنْمُوذَجُ الْعَرْشِ فِيهِ اَنْمُوذَجُ الْكَعْبَة أَيْضًا وَمَا يُنَاسِبُ ذَلِكَ ﴾

اعْلَمْ كَمَا اَنَّ قَلْبَ اْلاِنْسَانِ اَنْمُوذَجُ عَرْشِ الرَّحْمَنِ جَلَّ سُلْطَانُهُ وَالظُّهُورُ الْقَلْبِىُّ فِيهِ مِثْلَ الظُّهُورِ الْعَرْشِىِّ كَذَلِكَ مِنْ بَيْتِ الله أَيْضًا فِى اْلاِنْسَانِ عَلاَمَةٌ حَيْثُ اَنَّهُ مُعْتَدِلٌ وَعَنِ الْيَمِينِ وَالشِّمَالِ مُمْتَازٌ وَمُعْتَزِلٌ وَبِحُسْنِ الصِّفَة مُتَفَرِّدٌ وَمُتَجَمِّلٌ وَأَرْبَابُ هَذِه الدَّوْلَة الْعَظِيمَة بِالاَصَالَة اْلاَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ وَيُشَرَّفُ بِهَا مِنْ اُمَمِهِمْ بِتَبَعِيَّة هَؤُلاَءِ اْلاَكَابِرِ وَوَرَاثَتِهِمْ كُلُّ مَنْ اُرِيدَ لَهُ ذَلِكَ وَكَانَتْ هَذِه الدَّوْلَةُ فِى اَصْحَابِ اْلاَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالتَّحِيَّاتُ بِبَرَكَة صُحْبَة اْلاَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلاَمُ اَكْثَرَ وَاَزْيَدَ وَقَلَّتْ بَعْدَ زَمَانِ اْلاَصْحَابِ بِحَيْثُ لَوْ تَشَرَّفَ بِهَا اَحَدٌ بَعْدَ قُرُونٍ مُتَطَاوِلَة بِالتَّبَعِيَّة وَالْوَرَاثَة كَانَتْ مُغْتَنَمَةً وَكِبْرِيتًا اَحْمَرَ وَهَذَا الشَّخْصُ دَاخِلٌ فِى زُمْرَة اْلاَصْحَابِ الْكِرَامِ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَانُ وَمِنْ جُمْلَة السَّابِقِينَ وَصَاحِبُ هَذِه النِّسْبَة الْعَلِيَّة مُمْتَازٌ بِدَوْلَة مَرْكَزِ الْمَطْلُوبِ وَاِنْ كَانَ فِى نَفْسِ الْمَرْكَزِ أَيْضًا مَرَاتِبُ وَلَكِنَّهُ مُشَرَّفٌ بِدَوْلَة السَّبْقَة وَمَا اَكْشِفُ مِنْ هَذَا الْمُعَمَّى زِيَادَةً عَلَى ذَلِكَ وَمَا اَشْرَحُ بِغَيْرِ الرُّمُوزِ فَاذَا ظَهَرَتْ هَذِه النِّسْبَةُ الْعَلِيَّةُ بِفَضْلِ الله سُبْحَانَهُ تَزُولُ النِّسَبُ السَّابِقَةُ كُلُّهَا لاَ يَبْقَى مِنْهَا اسْمٌ وَلاَ رَسْمٌ سَوَاءٌ كَانَتْ نِسْبَةَ الْقَلْبِ اَوْ غَيْرَهَا "اِذَا جَاءَ نَهْرُ الله بَطَلَ نَهْرُ عِيسَى" عَلاَمَةُ ذَلِكَ الْمَوْطِنِ وَاَصْحَابُ هَذِه الدَّوْلَة عَلَى الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ الَّذِى وَقَعَ مُحَاذِيًا بِوُصُولِ الْمَطْلُوبِ وَالَّذِى هُوَ مِنْ هَذَا الصِّرَاطِ عَلَى يَمِينٍ وَشِمَالٍ فَوُصُولُهُ اِلَى ظِلٍّ مِنَ الظِّلاَلِ وَاِنْ كَانَتِ الْمَرَاتِبُ فِى الظِّلاَلِ أَيْضًا مُتَفَاوِتَةً وَلَكِنْ كُلُّهَا مُتَّسِمَةٌ بِسِمَة الظِّلِّيَّة ﴿شِعْرٌ﴾

وَمَا قَلَّ هِجْرَانُ الْحَبِيبِ وَاِنْ غَدَا * قَلِيلاً وَنِصْفُ الشَّعْرِ فِى الْعَيْنِ ضَائِرٌ

وَمَنْ فَارَقَ الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ مِقْدَارَ خَرْدَلَة فَكُلَّمَا يَمْشِى وَيَسِيرُ يَنْأَى عَنْهُ وَيَتَبَاعَدُ عَنِ

الْوُصُولِ اِلَى الْمَطْلُوبِ ﴿شعر﴾

لَنْ تَبْلُغَ الْكَعْبَةَ الْعُلْيَاءَ يَا بَدَوِىُّ * اِنَّ الطَّرِيقَ الَّذِى تَمْشِى اِلَي الْخُتَنِ

ثَبَّتَنَا اللهُ سُبْحَانَهُ وَاِيَّاكُمْ عَلَى الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى.

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Mevlana Abdulvahid el-Lahorî'ye[89] gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta Kabe-i Muazzama'yla ilgili hakikat ve sırları açıklamakta ve insanda arşın bir numunesi bulunduğu gibi Kabe'nin de bir numunesinin bulunduğunu beyan etmektedir.

İnsan kalbi, şanı yüce Rahman'ın arşının bir numunesidir. Allah'ın insan kalbine olan zuhuru arşa olan zuhuru gibidir. Bunun gibi insanda Allah'ın evi Kabe'nin de bir misali vardır. Çünkü insan mutedildir, sağa sola sapmaksızın istikamet üzere yoluna devam eder. İyi özelliklerle donatılmış biricik ve güzel bir varlıktır. Gerçekte bu büyük devletin sahipleri peygamberlerdir. Onların ümmetlerinden de Hak Sübhanehü tarafından murad olunan bir kısım bahtiyar kimseler peygamberlerine tabi olmaları vesilesiyle bu devlete erişirler. Bu devlet peygamberlerin ashabında peygamberin beraberinde olmalarının bereketiyle daha fazlaydı. Ashap döneminden sonra bu nispet azaldı; o kadar ki asırlar sonra peygambere tabiliği ve varisliği vesilesiyle bir kimse bu devlete erişse büyük bir ganimet ve bulunmaz bir mücevher kabul edilir. Bu kimse ashab-ı kiram zümresine dahil olup ilk Müslümanlar cümlesindendir. Gerçi merkezin içinde de bir takım mertebeler vardır; fakat bu kimse [merkezde bulunan diğer velilere göre] öncelik şerefine sahiptir.

Bu muammadan daha ne açıklayayım? Bir kaç remizden başka size ne verebilirim ki? Allah'ın lütfuyla bu yüce nispet gerçekleştiği zaman önceki bütün nispetler ortadan kalkar; hiçbirinin ne ismi ne de resmi kalır. Bunlar ister kalp nispeti olsun, ister başka bir nispet olsun hepsi aynıdır. *Allah'ın nehri geldiği zaman İsa'nın nehri kaybolur"* sözü bu makamın alametidir. Bu makamın erbabı daima matluba vuslatın hizasında bulunan dosdoğru yol üzeredirler. Bu yola girip de sağa veya sola meyledenlerin vuslatı sonunda gölgelerden bir gölgeye olacaktır. Tabii gölgelerin de kendi arasında farklı mertebeleri vardır; fakat hepsi sonuçta gölgelik vas-

---

[89] Abdulvahid el-Lahori en-Nakşibendi, ilim ve fazilet sahibi bir kimsedir. Aslen Şeyh Bakibillah'ın müritlerindendir. Şeyh Bakibillah'ın vefatından sonra İmam-ı Rabbanî'ye biat etmiştir. Abdulhayy el-Haseni, *el-İlam Bimen fi'l-Hindi Mine'l-Alam,* c. 2, s. 583.

fına sahiptir.

Ne kadar az görülse de sevgilinin ayrılığı sanma ki azdır!
Göze kaçan yarım bir kıl parçası dahi olsa zararlıdır!

Doğru yoldan hardal tanesi kadar sapan kimse yürüdükçe istikametten uzaklaşır ve sonunda hedefine varamaz.

Beyhude kendini yorma ey bedevi, sen Kabe'ye varamazsın
İstikametin bozuk, yürüdüğün yoldan ancak Huten'e[90] varırsın

Allah Sübhanehü cümlemizi dosdoğru yol üzere sabit kılsın. Selam hidayete tabi olanlar üzerine olsun.

KELİME ANLAMI

70. ⋞ اَلْمَكْتُوبُ السَّبْعُونَ Yetmişinci mektup *(Kime gönderilmiştir?)* **اِلَى مَوْلاَنَا عَبْدِ الْوَاحِد اللاَّهُورِىِّ Abdulvahid Lahori'ye** *(Ne hakkındadır?)* **فِى بَيَانِ الاَسْرَارِ وَالْحَقَائِقِ الْمُتَعَلِّقَةِ بِالْكَعْبَةِ الْمُعَظَّمَةِ Kabe-i Muazzamay'la alakalı hakikat ve sırların beyanı وَكَمَا اَنَّ فِى الاِنْسَانِ İnsanda bulunduğu gibi** *(Ne?)* **اَنْمُوذَجُ الْعَرْشِ Kendisinde arşın numunesi فِيهِ اَنْمُوذَجُ الْكَعْبَةِ أَيْضًا Onda Kabe'nin bir numunesi de vardır وَمَا يُنَاسِبُ ذَلِكَ Ve buna uygun konular hakkındadır ⋟**

اِعْلَمْ Bilesin ki, كَمَا اَنَّ قَلْبَ الاِنْسَانِ Nasıl ki insanın kalbi اَنْمُوذَجُ عَرْشِ الرَّحْمَنِ جَلَّ سُلْطَانُهُ Şanı yüce Rahman'ın arşından bir numunedir وَالظُّهُورُ الْقَلْبِىُّ فِيهِ Ve ondaki kalbî zuhur مِثْلَ الظُّهُورِ الْعَرْشِىِّ Arşî zuhur gibidir كَذَلِكَ İşte bunun gibi مِنْ بَيْتِ اللهِ أَيْضًا Allah'ın evinden de vardır *(Nerede?)* فِى الاِنْسَانِ İnsanda *(Ne?)* عَلاَمَةٌ Alamet حَيْثُ اَنَّهُ Çünkü insan *(Nedir?)* مُعْتَدِلٌ Ölçülüdür وَعَنِ الْيَمِينِ وَالشِّمَالِ Sağdan ve soldan مُمْتَازٌ وَمُعْتَزِلٌ Ayrı ve uzaktır وَبِحُسْنِ الصِّفَةِ Ve bu güzel sıfatıyla مُتَفَرِّدٌ وَمُتَجَمِّلٌ Tek ve süslenmiştir وَأَرْبَابُ هَذِهِ الدَّوْلَةِ الْعَظِيمَةِ Bu büyük devletin sahipleri *(Ne olarak?)* بِالاَصَالَةِ Asıl olarak *(Kimlerdir?)* الاَنْبِيَاءُ Peygamberlerdir عَلَيْهِمُ الصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ Salat-u selam onların üzerine olsun وَيَشَرَّفُ بِهَا Bu devletle şereflenir *(Kimden?)* مِنْ اُمَمِهِمْ Onların ümmetinden *(Nasıl?)* بِتَبَعِيَّةِ هَؤُلاَءِ الاَكَابِرِ Bu büyüklere tâbî وَوَرَاثَتِهِمْ Ve varis olmakla *(Kim bu devletle şereflendirilir?)* كُلُّ مَنْ Herkes ki

---

[90] Huten (Hutten), Türkistan'da Kaşgar'la Yüzekend arasında kalan bir şehir. el-Hamevî, *Mucemü'l-Büldân*, c. 2, s. 397.

أُرِيدَ لَهُ Onun için murad edilmiştir *(Ne?)* ذَلِكَ Bu iş وَكَانَتْ هَذِهِ الدَّوْلَةُ Bu devlet idi *(Nerede?)* فِى اَصْحَابِ الْاَنْبِيَاءِ Peygamberlerin ashabında عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالتَّحِيَّاتُ Onlara salat ve tahiyyeler olsun *(Neyin bereketiyle?)* بِبَرَكَةِ صُحْبَةِ الْاَنْبِيَاءِ Peygamberlerin sohbetinin bereketiyle عَلَيْهِمُ السَّلَامُ Onlara selam olsun *(Ne idi?)* اَكْثَرَ وَاَزْيَدَ Daha çok ve fazla idi وَقَلَّتْ Fakat azaldı *(Neden sonra?)* بَعْدَ زَمَانِ الْاَصْحَابِ Ashab zamanından sonra بِحَيْثُ Şöyle ki, لَوْ تَشَرَّفَ بِهَا Şayet bu devletle şereflense *(Kim)* اَحَدٌ Bir kimse *(Neden sonra?)* بَعْدَ قُرُونٍ مُتَطَاوِلَةٍ Uzun asırlardan sonra *(Ne sebebiyle?)* بِالتَّبَعِيَّةِ وَالْوِرَاثَةِ Tâbi ve varis olmaları sebebiyle كَانَتْ مُغْتَنَمَةً وَكِبْرِيتًا اَحْمَرَ Büyük bir ganimet ve Kibrit-i Ahmer olur وَهَذَا الشَّخْصُ Ve bu şahıs دَاخِلٌ Yer almaktadır *(Nerede?)* فِى زُمْرَةِ الْاَصْحَابِ الْكِرَامِ Ashab-ı kiram zümresinde عَلَيْهِمُ الرِّضْوَانُ Allah'ın rızası onların üzerine olsun وَمِنْ جُمْلَةِ السَّابِقِينَ Ve önde gidenlerdendir وَصَاحِبُ هَذِهِ النِّسْبَةِ الْعَلِيَّةِ Bu yüce nispetin sahibi مُمْتَازٌ Seçkin biridir *(Ne ile?)* بِدَوْلَةِ مَرْكَزِ الْمَطْلُوبِ Matlubun merkezi devletiyle وَاِنْ كَانَ فِى نَفْسِ الْمَرْكَزِ اَيْضًا Her ne kadar merkezin içinde olsa da *(Ne?)* مَرَاتِبُ Mertebeler وَلَكِنَّهُ Ancak kişi مُشَرَّفٌ Şereflenmiştir *(Ne ile?)* بِدَوْلَةِ السَّبْقَةِ Önde olma devletiyle وَمَا اَكْشِفُ Ne açıklayayım *(Neden?)* مِنْ هَذَا الْمُعَمَّى Bu gizemli halden *(Nasıl?)* زِيَادَةً عَلَى ذَلِكَ Bundan fazla olarak وَمَا اَشْرَحُ Ve neyi beyan edeyim *(Ne ile?)* بِغَيْرِ الرُّمُوزِ İşaretlerden başka bir şeyle فَاِذَا ظَهَرَتْ Zahir olduğu zaman *(Ne?)* هَذِهِ النِّسْبَةُ الْعَلِيَّةُ Bu yüce nispet *(Ne ile?)* بِفَضْلِ اللهِ سُبْحَانَهُ Allah Subhânehu'nun fazlıyla تَزُولُ Kaybolur *(Ne?)* اَلنِّسَبُ السَّابِقَةُ كُلُّهَا Önceki nispetlerin hepsi لَا يَبْقَى مِنْهَا Onlardan kalmaz *(Ne?)* اِسْمٌ Ne bir İsim وَلَا رَسْمٌ Ne de bir resim سَوَاءٌ Eşittir اِذَا كَانَتْ نِسْبَةَ الْقَلْبِ İster kalbi nispet olsun اَوْ غَيْرَهَا Ve yahut başka bir nispet olsun جَاءَ نَهْرُ اللهِ Allah'ın nehri geldiği zaman بَطَلَ نَهْرُ عِيسَى İsa'nın nehri batıl olur (sözü) عَلَى عَلَامَةُ ذَلِكَ الْمَوْطِنِ Bu makamın alametidir وَاَصْحَابُ هَذِهِ الدَّوْلَةِ Bu devletin ashabı الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ Dosdoğru yol üzerindedirler الَّذِى وَقَعَ مُحَاذِيًا Ki, (bu yol) tam hizasındadır *(Neyin?)* بِوُصُولِ الْمَطْلُوبِ Matluba vuslatın وَالَّذِى هُوَ Ve o kimse ki, مِنْ هَذَا الصِّرَاطِ Bu dosdoğru yoldan *(Ne üzeredir?)* عَلَى يَمِينٍ وَشِمَالٍ Sağ veya sol taraf üzeredir فَوُصُولُهُ Onun vuslatı *(Nereyedir?)* اِلَى ظِلٍّ مِنَ الظِّلَالِ Gölgelerden bir gölgeyedir وَاِنْ كَانَتِ الْمَرَاتِبُ Her ne kadar mertebeler olsa da *(Nerede?)* فِى الظِّلَالِ اَيْضًا Gölgelerde de *(Ne olsa*

بِسِمَةِ الظِّلِّيَّةِ *(Neye?)* Sahiptir مُتَّسِمَةٌ *(Nedir?)* Fakat hepsi وَلَكِنْ كُلُّهَا Farklı farklı مُتَفَاوِتَةٌ *(dır?)* Gölgelik vasfına ﴿شِعْرٌ﴾ Şiir:

وَانْ غَدَا قَلِيلاً Her ne kadar هِجْرَانُ الْحَبِيبِ Sevgilinin ayrılığı *(Ne?)* وَمَا قَلَّ Sanma ki azdır az görülse de وَنِصْفُ الشَّعْرِ Halbuki yarım kıl parçası *(Nerede?)* فِى الْعَيْنِ Gözde *(Nedir?)* ضَائِرٌ Zararlıdır.

وَمَنْ Her kim فَارَقَ الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ Dosdoğru yoldan ayrılırsa *(Ne kadar?)* مِقْدَارَ خَرْدَلَةٍ Hardal tanesi kadar فَكُلَّمَا يَمْشِى وَيَسِيرُ Yürüdükçe ve gezdikçe يَنْأَى عَنْهُ Ondan ayrılır وَيَتَبَاعَدُ Ve uzaklaşır *(Neden?)* عَنِ الْوُصُولِ اِلَى الْمَطْلُوبِ Matluba ulaşmaktan ﴿شِعْرٌ﴾ Şiir:

لَنْ تَبْلُغَ الْكَعْبَةَ الْعُلْيَاءَ Sen yüce Kabe'ye varamazsın يَا بَدَوِىُّ Ey bedevi اِنَّ الطَّرِيقَ الَّذِى تَمْشِى Çünkü senin yürüdüğün yol اِلَى الْخُتَنِ Huten'e

ثَبَّتَنَا Bizi sabit kılsın *(Kim)* اَللهُ سُبْحَانَهُ Allah Subhânehu وَاِيَّاكُمْ Ve sizi de *(Ne üzere?)* عَلَى الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ Dosdoğru yol üzerine وَالسَّلاَمُ Selam olsun *(Kime?)* عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hidayete tabi olana...